

یادداشت

جنگ اوکراین : بن بست و آینده‌ای نامطمئن جنگی که قرار بود کوتاه باشد چهار ساله شد

محسن شریف‌خدائی

تخلیلگر روابط بین‌الملل

چهار سال پیش، زمانی که نخستین موشک‌ها بر فراز اوکراین فرود آمدند، بسیاری تصور می‌کردند این جنگ فقط چند هفته طول خواهد کشید. تحلیلگران از «عملیات برق‌آسا» سخن می‌گفتند و برخی دولت‌ها حتی برای سناریوی سقوط سریع کی‌یف آماده می‌شدند. اما اکنون، در چهارمین سالگرد این بحران، جنگی که قرار بود کوتاه باشد، به یکی از طولانی‌ترین و پرهزینه‌ترین درگیری‌های اروپا پس از جنگ جهانی دوم تبدیل شده است؛ جنگی که نه‌تنها مرزهای اوکراین را درزور دیده، بلکه ساختار امنیتی اروپا، روابط روسیه با جهان و حتی نظم بین‌المللی را درگرون کرده است. این جنگ برخلاف تصور اولیه، نه‌تنها پایان نیافته، بلکه به مرحله‌ای رسیده که در آن چشم‌انداز صلح نیز همچنان مبهم و دور از دسترس می‌باشد.

پس از چهار سال نبردی همه جانبه، وضعیت میدانی به‌وضوح نشان می‌دهد جنگ اوکراین به یک درگیری فرسایشی کلاسیک تبدیل شده است. روسیه اکنون حدود ۱۸ تا ۲۰ درصد از خاک اوکراین را در کنترل خود دارد؛ از جمله کریمه که از سال ۲۰۱۴ به اشغال درآمده و بخش‌های وسیعی از دونتسک و لووهانسک در شرق کشور. علاوه بر این، روسیه بخش‌هایی از استان زاپوریژیا- از جمله شهر مهم میلمپول- و همچنین توار بزرگی از استان خرسون در ساحل شرقی رود دنیپرو را در اختیار دارد. این مناطق مجموعاً ده‌ها هزار کیلومتر مربع از خاک اوکراین را شامل می‌شوند و اهمیت راهبردی بالایی دارند؛ زیرا ارتباط زمینی روسیه با کریمه را تضمین می‌کنند. خطوط نبرد در ماه‌های گذشته در بسیاری از جبهه‌ها تقریباً ثابت مانده‌اند، اما هزینه‌های انسانی، اقتصادی و سیاسی همچنان رو به افزایش هستند.

روسیه با انکا به ظرفیت نظامی-صنعتی و جمعیتی خود، توانسته تولید تسلیحاتش را افزایش دهد و فشار مستمری بر جبهه‌ها وارد آورد؛ در حالی که اوکراین با کمبود نیرو، محدودیت منابع و وابستگی شدید به کمک‌های غرب روبه‌روست. در سطح سیاسی، کی‌یف همچنان بر بازیگری کامل سرزمین‌های اشغالی تأکید دارد، اما واقعیت‌های میدانی این هدف را دشوارتر از گذشته کرده است. در مسکو نیز هیچ نشانه‌ای از عقب‌نشینی دیده نمی‌شود؛ کرملین جنگ را بخشی از نبرد بزرگ‌تر با غرب می‌داند و عقب‌نشینی را شکست راهبردی تلقی می‌کند.

در این میان، غرب، به‌ویژه آمریکا، همچنان از اوکراین حمایت می‌کند، اما این حمایت دیگر مانند سال‌های نخست جنگ، یکپارچه و بدون تردید نیست. در اروپا، فشارهای اقتصادی، بحران انرژی و اختلافات داخلی باعث شده برخی دولت‌ها نسبت به ادامه کمک‌های گسترده محتاط‌تر شوند. با این حال، کشورهایی مانند آلمان، فرانسه و لهستان، از اعضای اتحادیه و بریتانیا، خارج از مجموعه، همچنان ستون اصلی حمایت نظامی و مالی از اوکراین هستند و میلیاردها یورو هزینه کرده و تسلیحات بیشتریته در اختیار کی‌یف قرار داده‌اند. در مقابل، برخی اعضای دیگر اتحادیه اروپا نسبت به ادامه این سطح از حمایت تردید دارند و پیامدهای اقتصادی جنگ را برای جوامع خود سنگین ارزیابی می‌کنند. برخی دیگر مانند مجارستان و اسلواکی از جمله خریداران گاز از روسیه هستند. این شکاف‌ها باعث شده اروپا در حالی که بار اصلی حمایت از اوکراین را بر دوش می‌کشد، در عین حال با اختلاف‌نظرهای داخلی نیز دست‌وپنجه نرم کند.

در آمریکا نیز وضعیت پیچیده است. دونالد ترامپ که در کارزار انتخاباتی خود وعده داده بود «یک‌روزه جنگ اوکراین را خاتمه دهد»، اکنون با گذشت بیش از یک سال از حضور دوباره‌اش در کاخ سفید، هنوز نتوانسته تغییری اساسی در میدان یا میز مذاکره ایجاد کند. موضع او- که بر فشار بر اروپا برای افزایش سهم خود در حمایت از اوکراین و نیز ضرورت گفت‌وگو با روسیه تأکید دارد- بیش از آنکه راه‌حلی فوری ارائه دهد، فضای عدم قطعیت را افزایش داده است. ادعای پایان سریع جنگ، در عمل با واقعیت‌های پیچیده میدان و مقاومت سیاسی دو طرف سازگار نبوده و همین امر باعث شده نقش آمریکا در این مرحله بیش از هر زمان دیگری مبهم و بحث‌برانگیز باشد. در میدان نبرد، هیچ‌یک از طرفین توانایی دستیابی به پیروزی قاطع در مقطع کنونی را ندارد. در یک سال گذشته روسیه در برخی مناطق پیشروی‌های محدود اما مستمر داشته است، در حالی که اوکراین بیشتر در حالت تدافعی قرار گرفته است. حملات موشکی و پهپادی به‌ویژه از سوی روسیه خسارات انسانی و زیرساختی زیادی به اوکراین وارد آورده است. هر دو طرف به‌دنبال فرسودن دیگری هستند: روسیه امیدوار است خشکی حمله‌ا غربی و فشار اقتصادی، اوکراین را وادار به امتیازدهی کند و اوکراین امیدوار است با حفظ خطوط دفاعی و دریافت کمک‌های بیشتر غرب، بتواند شرایط را تغییر دهد. در چنین فضایی، پیروزی قاطع برای هیچ‌یک از طرفین قابل تصور نیست و جنگ بیش از هر زمان دیگری به یک رقابت فرسایشی و طولانی برای دوام‌آوردن تبدیل شده است. رهبران اروپایی نسبت به دستیابی به توافق صلح خوش‌بین نیستند و معتقدند ولادیمیر پوتین هنوز از نظر اقتصادی و نظامی تحت فشار کافی قرار نگرفته است.

ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین، در سخنرانی خود در کنفرانس اخیر امنیتی مونیخ اعلام کرد کشورش فقط زمانی می‌تواند یک توافق صلح را «با عزت» امضا کند که آمریکا حداقل ۲۰ سال تضمین امنیتی الزام‌آور ارائه دهد. این تضمین‌ها قرار است مشخص کنند آمریکا در صورت توافق صلح، چگونه از نیروی «اطمینان‌بخش اروپایی» که قرار است در خاک اوکراین مستقر شود، حمایت خواهد کرد. زلنسکی همچنین خواستار تعیین تاریخ مشخص برای عضویت اوکراین در اتحادیه اروپا شد؛ برخی مقام‌های اروپایی سال‌های ۲۰۲۷ را محتمل می‌دانند. این در حالی است که عضویت اوکراین در ناتو کاملاً منتفی شده است.

چهار سال پس از آغاز جنگ، روشن است که تداوم این درگیری نه‌تنها سرنوشت اوکراین، بلکه آینده امنیت اروپا و نظم قاره را شکل می‌دهد. با این حال، واقعیت‌های سیاسی و میدانی نشان می‌دهد پایان جنگ بیش از هر زمان دیگری به تصمیم‌های قدرت‌های بزرگ، میزان انسجام اروپا و توان غرب برای حفظ یکپارچگی و حمایت پایدار بستگی دارد. نه روسیه نشانه‌ای از عقب‌نشینی نشان می‌دهد و نه اوکراین حاضر است از خواسته‌های سرزمینی خود کوتاه بیاید. در چنین شرایطی، مسیر پیش‌رو همچنان طولانی و پرهزینه است، اما درک واقعیت‌بانه این پیچیدگی‌ها شاید نخستین گام برای نزدیک‌شدن به صلحی باشد که هنوز دور از دسترس به نظر می‌رسد.

مقاله‌های مرتبط: [جنگ اوکراین: چه اتفاقی افتاده است؟](#)

مالک مصدق، قرار است تا ساعاتی دیگر دور جدید گفت‌وگوهای ایران و آمریکا در ژنو و با میانجیگری عمانی‌ها برگزار شود؛ مذاکراتی که از دیدگاه بسیاری از ناظران، از حساس‌ترین و تعیین‌کننده‌ترین مقاطع دیپلماتیک در سال‌های اخیر به شمار می‌آید. اهمیت این دور از گفت‌وگوها از آن روست که می‌تواند مسیر تحولات پیش‌رو را تا حد زیادی روشن کند؛ با تهران و واشگتن به سمت نوعی تفاهم، هرچند محدود، مرحله‌ای و موقت حرکت خواهند کرد، یا فضای تقابل و تنش بیش از گذشته بر روابط دو طرف سایه خواهد افکند. با این حال، شماری از تحلیلگران بر این باورند که نباید نتیجه مذاکرات امروز ژنو را صرفاً در قالب یک دوگانه ساده «توافق یا جنگ» تحلیل کرد. از نگاه آنان، امکان دارد خروجی این گفت‌وگوها، نه به توافقی فوری بینجامد و نه به تقابل مستقیم، بلکه به تمسید وضعیت شکننده کنونی، ادامه گفت‌وگوها یا شکل‌گیری مسیرهای میانی منجر شود؛ مسیری که اگرچه ابهام‌آلود است، اما همچنان می‌تواند مانعی موقت در برابر تشدید بحران و ورود به فاز پرهزینه تقابل نظامی باشد.

دراین‌باره دیروز چهارشنبه، عباس عراقچی به‌همراه هیئت مذاکره‌کننده جمهوری اسلامی ایران عازم ژنو شد. این سفر در حالی انجام گرفت که او یک روز پیش‌تر، با انتشار پیامی در شبکه اجتماعی ایکس، چارچوب و رویکرد تهران در این مرحله از گفت‌وگوها را تبیین کرده بود. وزیر خارجه در پیامش تصریح کرد: «جمهوری اسلامی ایران براساس تفاهم‌های حاصل‌شده در دور پیشین مذاکرات، با اراده‌ای قاطع و با هدف دستیابی به توافقی عادلانه، متوازن و متصفانه، گفت‌وگوها با ایالات متحده را در ژنو از سر خواهد گرفت». به گفته او: «تهران آمادگی دارد در کوتاه‌ترین زمان ممکن به نتیجه‌ای برسد که هم حقوق ملت ایران را تضمین کند و هم نگرانی‌های طرف مقابل را در چارچوبی منطقی و متقابل مورد توجه قرار دهد».

عراقچی همچنین بر مواضع بنیادین جمهوری اسلامی تأکید کرد و نوشت: «ایران تحت هیچ شرایطی در پی توسعه سلاح هسته‌ای نبوده و نخواهد بود». در عین حال، او تصریح کرد: «ملت ایران هرگز از حق مشروع خود برای بهره‌مندی از فناوری هسته‌ای صلح‌آمیز و استفاده از ظرفیت‌های آن در مسیر توسعه ملی صرف‌نظر نخواهد کرد». وزیر امور خارجه در ادامه از «فرصتی تاریخی» برای دستیابی به توافقی کم‌سابقه سخن گفت؛ توافقی که بتواند نگرانی‌های متقابل را برطرف کند و زمینه تأمین منافع مشترک را فراهم آورد. او تأکید کرد که تحقق چنین توافقی دست‌یافتنی است، مشروط بر آنکه دیپلماسی در عمل در اولویت قرار گیرد. در بخش پایانی پیام نیز عراقچی با اشاره به عزم ایران برای صیانت از حاکمیت و منافع ملی، خاطر‌نشان کرد که هر دو طرف، از شجاعتی که در میدان دفاع از حقوق کشور وجود دارد، به میز مذاکره نیز آورده خواهد شد تا از مسیر گفت‌وگو، راه‌حلی مسالمت‌آمیز برای اختلافات حاصل شود.

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور هم درباره مذاکرات ژنو تصریح کرد: «چشم‌انداز گفت‌وگوهای پیش‌رو مثبت ارزیابی می‌شود. در همین راستا، نشست آتی دکتر عراقچی در ژنو با هدف مدیریت هوشمندانه روند مذاکرات و تحت هدایت‌های مقام معظم رهبری برگزار خواهد شد». به گفته پزشکیان: «تلاش دولت بر این است که با خروج از وضعیت «نه جنگ و نه صلح»، شرایط را به نفع ثبات و منافع ملی تغییر دهد؛ بدیهی است با عبور از این لاتکلیفی راهبردی، موانع توسعه اقتصادی با سهولت بیشتری از پیش پای کشور برداشته خواهد شد».

سخنرانی ترامپ و واکنش تهران

در حالی که قرار است تا ساعاتی دیگر هیئت‌های مذاکره‌کننده ایران و آمریکا گفت‌وگوهای خود را در ژنو آغاز کنند، فضای این مذاکرات تا حدودی تحت تأثیر تازه‌ترین مواضع اعلام‌شده از سوی واشگتنن و واکنش‌های متقابل تهران قرار گرفته است. در این میان، سخنرانی اخیر دونالد ترامپ در کنگره آمریکا، به عنوان نخستین نطق سالانه او، بار دیگر بر پیچیدگی و حساسیت شرایط افزوده است. رئیس‌جمهور آمریکا در این سخنرانی با تأکید بر اینکه «تا جایی که بتوانم برای برقراری صلح تلاش خواهم کرد»، اعلام کرد ایالات متحده در حال مذاکره با ایران است. مدعی شد: «تهران به دنبال دستیابی به یک توافق است». ترامپ در عین حال تصریح کرد هرچند اولویت او دیپلماسی و حل‌وفصل مسالمت‌آمیز اختلافات است، اما در مواجهه با آنچه «تهدیدات علیه آمریکا» خواند، در صورت لزوم از به‌کارگیری گزینه‌های دیگر تردید نخواهد کرد.

رئیس‌جمهور ایالات متحده با تکرار ادعاهای پیشین، سیاست چند دهه‌ای آمریکا را جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای توصیف کرد و گفت بهترین راه‌حل برای پرونده ایران همچنان دیپلماسی است. با این حال، ترامپ هم‌زمان تأکید کرد هرگز اجازه نخواهد داد ایران به سلاح هسته‌ای دست یابد و مدعی شد، رویکرد «صلح از طریق قدرت» همچنان کارآمد بوده است. رئیس‌جمهور آمریکا در بخش دیگری از سخنان خود، برنامه موشکی ایران را نیز هدف انتقاد قرار داد و ادعا کرد تهران موشک‌هایی توسعه می‌دهد که می‌تواند اروپا و پایگاه‌های آمریکا در خارج از این کشور را تهدید کند و حتی مدعی شد ایران در حال کار روی موشک‌هایی است که در آینده قادر به رسیدن به خاک آمریکا خواهند بود. او همچنین با اشاره به تحولات ماه‌های گذشته، مدعی شد پس از حملات تابستان گذشته، به ایران هشدار داده شده از هرگونه تلاش برای بازسازی برنامه‌های تسلیحاتی، به‌ویژه در حوزه هسته‌ای، خودداری کند. ترامپ در سخنانش بار دیگر تأکید کرد که ایران خواهان انجام معامله است، اما از دیدگاه او هنوز آنچه واشگتنن انتظار شنیدنش را دارد، یعنی تعهد صریح به عدم دستیابی به سلاح هسته‌ای، به زبان ناورده است. این مواضع، در آستانه

مقاله‌های مرتبط: [جنگ اوکراین: چه اتفاقی افتاده است؟](#)

«شرق» از برآوردهای دیپلماتیک، پیش از آغاز مذاکرات حساس ایران و آمریکا گزارش می‌دهد

ژنو؛ ایستگاه آخر دیپلماسی؟

هسته‌ای قابل مذاکره هستند.

سپترونویج سیس به «معماری راهبردی» دولت آمریکا می‌پردازد و معتقد است که از یک سو، تجهیزات و نیروهای قابل توجهی از پیش در منطقه مستقر شده و عقب‌نشینی بدون دستاورد، هزینه سیاسی بالایی دارد؛ از سوی دیگر، پیشنهادهای موجود ایران ظاهراً به سطحی نمی‌رسد که واشگتنن آن را موفقیت تلقی کند. این وضعیت، دامنه تصمیم‌گیری آمریکا را به‌شدت محدود کرده است.

او هشدار می‌دهد حفظ سطح کنونی انتظارات، مذاکرات را به مانورهای تاکتیکی بدل می‌کند و واشگتنن را میان دو گزینه نامطلوب قرار می‌دهد؛ یا تشدید تنش و رویارویی

نظامی، یا پذیرش توافقی ضعیف که مسیر راهبردی ایران را تغییر ندهد. به اعتقاد او، فرض کنترل‌پذیری تشدید تنش و باوقیعت‌های منطقه همخوان نیست و حتی یک حمله محدود می‌تواند واکنش شدید ایران را در پی داشته باشد. در نهایت، عضو شورای اتلانتیک این‌گونه جمع‌بندی می‌کند که نشانه‌ها از احتمال تشدید تنش حکایت دارد. جلوگیری از آن مستلزم امتیاز سیاسی دشوار از سوی آمریکاست؛ امتیازی که به تهران امکان اعلام یک پیروزی نمادین دهد. در غیر این صورت، خطر تصمیم به اقدام نظامی افزایش می‌یابد؛ بلکه برای کل خاورمیانه عمیق و ماندگار خواهد بود.

گروسی در مذاکرات ژنو حضور دارد

رافائل گروسی، مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی هم با تأیید حضور خود در دور سوم مذاکرات ژنو میان تهران و واشگتنن، این‌گفت‌وگوها را در شرایط کنونی «بسیار حیاتی» توصیف کرد و هشدار داد که در سایه تشدید تهدیدهای نظامی آمریکا، سرنوشت این روند دیپلماتیک اهمیت دوچندانی یافته است. گروسی در گفت‌وویی اعلام کرد که به این شرکت در دور سوم گفت‌وگوهای ایران و آمریکا درباره برنامه هسته‌ای ایران، عازم ژنو خواهد شد. این مذاکرات قرار است فردا ۲۶ فوریه با میانجیگری عمان و با محوریت بررسی متن پیشنهادی ایران برای دستیابی به یک توافق اولیه برگزار شود. گروسی در گفت‌وگو با یک رسانه اسپانیایی‌زبان، در پاسخ به پرسشی درباره خسارات واردشده به تأسیسات متناقض مشاوران، متحده و شرکای خارجی حملات آمریکا و اسرائیل در ماه ژوئن، گفت: «تأسیسات فرمز نظنز و اصفهان آسیب‌های بسیار جدی دیده‌اند. ما اظهارات رئیس‌جمهور ترامپ درباره نابودی یا ویرانی کامل برنامه هسته‌ای ایران را به خاطر داریم. اما پرسیش اساسی این است که اکنون وضعیت چگونه است؟».

مدیر کل آژانس با تأکید بر ضرورت آغاز مسیر دیپلماتیک افزود: «حتی با وجود این سطح از ویرانی، مواد هسته‌ای همچنان در ایران باقی مانده‌اند؛ به‌ویژه اورانیوم غنی‌شده با خلوص بالا که برای ساخت کلاهک هسته‌ای مورد نیاز است و ایران آن را انباشته کرده است. بنابراین آغاز یک روند دیپلماتیک اجتناب‌ناپذیر بود؛ روندی که اکنون به نقطه اوج خود رسیده، چراکه ایالات متحده به‌صراحت اعلام کرده قصد ندارد هفته‌ها و ماه‌ها به گفت‌وگوهای فرسایشی ادامه دهد». گروسی همچنین با اشاره به افزایش تنش‌های نظامی و اعزام ناگوروه‌ها و تجهیزات اضافی ارتش آمریکا به منطقه هشدار داد: «این تحکرات به شکل‌گیری فضای شایعه و گمانه‌زنی درباره جنگ دامن زده است. ما در پس‌زمینه مذاکرات دیپلماتیک با وضعیت بسیار خطرناک مواجه هستیم؛ ازاین‌رو به‌نتیجه‌رسیدن این مذاکرات اهمیت اساسی دارد؛ چراکه در غیر این صورت، مطابق هشدارهای اخیر رئیس‌جمهور آمریکا، ممکن است با «اتفاقات بدی» روبه‌رو شویم».

تصمیم سرنوشت‌ساز در ژنو

دنیس سپترونویج، عضو شورای اتلانتیک نیز در تحلیلی هشدارآمیز، هم‌زمان با آماده‌شدن ایران و آمریکا برای دیداری سرنوشت‌ساز در ژنو تأکید می‌کند که احتمال تشدید تنش به‌مراتب بیش از شانس دستیابی به یک گشایش دیپلماتیک پایدار است. به باور او، شرایط کنونی بیش از آنکه مستعد مصالحه باشد، به یک چهارراه راهبردی خطرناک شباهت دارد. عضو شورای اتلانتیک، نخست به‌صراحت خطرات فرمز ایران تأکید می‌کند. چون از نگاه تهران، هیچ تغییر معناداری در اصول بنیادین رخ نداده و هرگونه مصالحه هسته‌ای باید با کاهش محسوس فشارهای اقتصادی و تحریم‌ها همراه باشد. در نتیجه، اگر واشگتنن خواهان پیشرفت واقعی است، ناگزیر خواهد بود کاهش مؤثر تحریم‌ها را در دستور کار قرار دهد. این در حالی است که فاصله میان انتظارات دو طرف همچنان چشمگیر باقی مانده است.

به باور این تحلیلگر، تنها مسیر بالقوه برای توافق، تمرکز کامل مذاکرات بر پرونده هسته‌ای است. بنابراین ورود به موضوعات فرابرجامی یا به‌چالش‌کشیدن حق غنی‌سازی ایران، عملاً می‌تواند گفت‌وگوها را به بن‌بست بکشاند. در مقابل، عناصری مانند سطح غنی‌سازی، رژیم بازرسی‌ها، کاهش ذخایر و زمان گریز هسته‌ای، در چارچوبی صرفاً

شرق

موضوع حمله آمریکا به ایران امری آسان و وقوع جنگ هم به‌سادگی ممکن نباشد. مجموعه گزارش‌های منتشرشده از سوی رسانه‌های آمریکایی و انگلیسی نشان می‌دهد اگرچه فضای تصمیم‌گیری در واشگتنن به‌شدت امنیتی و پرتنش است، اما تردیدها، اختلاف‌نظرها و محاسبات پرهزینه، گزینه نظامی را به مسیری پیچیده و پرمخاطره تبدیل کرده است. بر اساس گزارش آکسیوس، ژنرال دن کین، رئیس ستاد مشترک نیروهای مسلح آمریکا، در جلسات محرمانه به دونالد ترامپ و مقام‌های ارشد هشدار داده یک کارزار نظامی علیه ایران می‌تواند آمریکا را درگیر جنگی طولانی‌مدت با هزینه‌های انسانی، نظامی و سیاسی سنگین کند. هرچند کاخ سفید تلاش کرده این هشدارها را به عنوان «بدبینی» یا «احتیاط حرفه‌ای» جلوه دهد، اما منابع متعدد تأکید دارند که نگاه محتاطانه کین بر فضای تصمیم‌سازی اثر گذاشته است. به نوشته آکسیوس، در حلقه نزدیکان ترامپ شکاف آشکاری وجود دارد. برخی مشاوران به‌ویژه در کنگره و متحدان خارجی آمریکا، از اقدام نظامی حمایت می‌کنند، اما چهره‌هایی مانند فرستادگان ویژه رئیس‌جمهور، استیو ویتکاف و جرد کوشنر، خواهان صبر راهبردی و دادن فرصت بیشتر به دیپلماسی هستند. آنها به ترامپ گفته‌اند زمان به نفع آمریکا کار می‌کند و می‌توان با ادامه مذاکرات، امتیازهای بیشتری از تهران گرفت.

در همین چارچوب، جی‌دی ونس، معاون رئیس‌جمهور، نیز نگرانی‌هایی درباره گرفتارشدن آمریکا در یک جنگ فرسایشی مطرح کرده است. او اگرچه مخالف صریح حمله نیست، اما بارها بر پیچیدگی صحنه ایران، تفاوت آن با پرونده‌هایی مانند ونزولا و دشواری پیش‌بینی پیامدهای پس از حمله تأکید کرده است. از سوی دیگر، مارکو روبریو، وزیر خارجه، موضعی میانه‌گیر اتخاذ کرده و تلاش دارد میان فشار کابنتری و حفظ مسیر دیپلماتیک تعادل برقرار کند. البته ترامپ در واکنش به گزارش آکسیوس، هرگونه اختلاف جدی در تیم خود را رد کرده و تأکید داشته ژنرال کین مخالف جنگ نیست، بلکه مانند دیگران ترجیح می‌دهد درگیری رخ ندهد. با این حال، خود ترامپ نیز تصریح کرده که هنوز تصمیم نهایی را برای حمله نگرفته و «توافق» را بر «جنگ» ترجیح می‌دهد، هرچند بارها هشدار داده که شکست دیپلماسی می‌تواند به «روزهای بسیار بد» برای ایران منجر شود.

در این میان، گزارش‌گر دین نشان می‌دهد که تصمیم ترامپ تا حد زیادی به ارزیابی ویتکاف و کوشنر از نیت واقعی ایران در مذاکرات ژنو بستگی دارد. اگر آنها به این جمع‌بندی برسند که تهران در حال وقت‌کشی است، گزینه حملات محدود برای افزایش فشار روی میز قرار خواهد گرفت و در صورت تأمین حل، سناریوهای گوناگون نیز بررسی می‌شود. با این حال، حتی در این گزارش نیز تردید عمیقی درباره کارآمدی حملات هوایی به‌تنهایی برای تغییر رفتار ایران یا ایجاد تحول راهبردی دیده می‌شود.

کاردین همچنین به نگرانی‌های عملیاتی پنتاگون اشاره می‌کند؛ از جمله کمبود سامانه‌های پدافند موشکی، تجربه پرهزینه مقابله با حملات تلافی‌جویانه ایران در جریان پیشین و هشدار تهران مبنی بر پاسخ شدیدتر در صورت هرگونه اقدام جدید. تمرکز گسترده نیروهای آمریکایی در منطقه از نا‌و هوایی‌ماپر جرال‌فورد گرفته تا جنگنده‌های پیشرفته، اگرچه قدرت بازدارندگی واشگتنن را افزایش داده، اما هم‌زمان ریسک درگیری ناخواسته و گسترش بحران را نیز بالا برده است.

لازم به یادآوری است جاک شومر، رهبر اقلیت دموکرات در سنای آمریکا، عصر سه‌شنبه به وقت محلی و پس از نشست محرمانه وزیر خارجه دولت دونالد ترامپ با رهبران کنگره درباره ایران، در جمع خبرنگاران تأکید کرد: «موضوع بسیار جدی است و دولت باید موضع خود را به‌صورت شفاف برای مردم آمریکا توضیح دهد». شومر تصریح کرد که دولت ترامپ موظف است استدلال‌ها و دلایل خود را درباره نحوه مواجهه با ایران صریح و روشن با افکار عمومی در میان بگذارد.

این اظهارات پس از آن مطرح شد که مارکو روبریو، وزیر امور خارجه آمریکا، پیش از سخنرانی سالانه ترامپ در کنگره، نشستی محرمانه با رهبران مجلس نمایندگان و سنا و همچنین رؤسا و اعضای ارشد کمیته‌های اطلاعاتی دو مجلس برگزار کرد. این نشست در چارچوب سازوکاری موسوم به «گروه هشت‌نفره» انجام شد؛ گروهی متشکل از رهبران اکثریت و اقلیت در سنا و مجلس نمایندگان به‌همراه رؤسا و اعضای ارشد اقلیت کمیته‌های اطلاعاتی دو مجلس. بر اساس قوانین آمریکا، «گروه هشت‌نفره» به حساس‌ترین و محرمانه‌ترین اطلاعات امنیتی و اطلاعاتی کشور دسترسی دارد و دولت در موضوعات حیاتی امنیت ملی، به‌جای اطلاع‌رسانی گسترده به کل کنگره آمریکا، اعضای این گروه را در جریان جزئیات قرار می‌دهد. نشست اخیر نیز در همین چارچوب و با محوریت تحولات مرتبط با ایران برگزار شد. علی‌رغم همه گمانه‌زنی‌ها و تحلیل‌های گسترده درباره آخرین آرایش سیاسی و دیپلماتیک طرفین پیش از آغاز مذاکرات ژنو، واقعیت آن است که نتیجه نهایی هنوز در برده ابهام قرار دارد. شواهد و تحکرات دیپلماتیک، تلاش‌ها و مواضع اعلام‌شده، هرچند چارچوبی از انتظارات و خطوط قرمز را روشن می‌کند، اما هیچ تضمینی برای حصول توافق قطعی یا جلوگیری از تشدید تنش ارائه نمی‌دهد. آنچه مسلم است، این است که معادلات ژنو فقط بازتابی از اراده و مصالحه احتمالی طرفین نیست، بلکه تابعی پیچیده از فشارهای منطقه‌ای و بین‌المللی، محاسبات داخلی و نگرانی‌های راهبردی دو طرف است. بنابراین، حتی با توجه به همه پیش‌بینی‌ها، باید در انتظار خروجی مذاکرات امروز نشست و دید در نهایت آیا ژنو، آخرین ایستگاه دیپلماسی پیش از وقوع تنش بین تهران-واشگتن خواهد بود یا خیر.

^[1] «شرق» از برآوردهای دیپلماتیک، پیش از آغاز مذاکرات حساس ایران و آمریکا گزارش می‌دهد

^[2] «شرق» از برآوردهای دیپلماتیک، پیش از آغاز مذاکرات حساس ایران و آمریکا گزارش می‌دهد